

Et flertal i udvalget (7 medlemmer) har endvidere foreslået, at der også skal gælde en formodning for, at gavemidlerne ikke er omfattet af statsamtets tilsyn, jf. § 28, at der ikke skal indsendes regnskab til statsamtet, jf. § 29, at der ikke kræves statsamtets godkendelse til bestemte dispositioner, jf. § 30, og at der ikke kræves godkendelse fra statsamtet for at bruge af gaveformuen, jf. § 39. Disse forskrifter skal således kun gælde, hvis giveren har bestemt det. Udvalgets mindretal (3 medlemmer) har ønsket at videreføre den gældende retstilstand, som indebærer, at lovforslagets §§ 28 – 30 og § 39 er ufravigelige også på gaveområdet. Udvalgets overvejelser fremgår af betænkningen side 294-298.

Justitsministeriet har valgt at udforme lovforslaget i overensstemmelse med flertallets forslag, således at der foreslås en formodning for, at gaver også er undtaget fra tilsynsreglerne i §§ 28 – 30 og § 39. Justitsministeriet har bl.a. lagt vægt på, at gavegivers overvejelser om ydelse af gaven som regel sker på et tidspunkt, hvor vedkommende i de aktuelle forhold har et godt grundlag for vurderingen af modtagerens situation. Valget er endvidere båret af et ønske om i videst muligt omfang at smidiggøre den fremtidige ordning.

Udvalget har imidlertid ikke fundet, at den ovennævnte formodningsregel for gaver med hensyn til fravigelse af de legale anbringelses- og bestyrelsesregler kan overføres til friarv, herunder arv ifølge testamente. Således har udvalget i enighed foreslået, at en fravigelse af de almindelige forvaltnings- og anbringelsesregler må kræve en udtrykkelig bestemmelse i et testamente.

Udvalget har delt sig på spørgsmålet om, hvorvidt det for friarv bør være muligt at fravige reglerne om tilsyn, indsendelse af regnskab, godkendelse til bestemte dispositioner og formueforbrug. Flertallet (7 medlemmer) har ikke fundet grundlag for at hindre testator i at kunne træffe bestemmelse om, at tilsynsreglerne ikke skal gælde for aktiver, som modtages ved arv, hvorimod mindretallet (3 medlemmer) har fundet, at tilsynsreglerne bør være ufravigelige. Udvalgets overvejelser fremgår af betænkningen side 301.

Justitsministeriet har på linie med forslaget vedrørende gaver fundet, at det skal være muligt for testator at fravige også tilsynsbestemmelserne. Også på andre områder, f.eks. båndlæggelse efter arvelovens § 65, har en testator adgang til at træffe vidtrækkende testamentariske dispositioner med hensyn til friarv, og Justitsministeriet nærer derfor ikke de store betænkeligheder ved at indføre denne nye mulighed, som i overensstemmelse med intentionerne bag lovforslaget vil kunne smidiggøre den fremtidige ordning yderligere.

Udvalget har ikke fundet grundlag for som noget nyt at opstille en formodningsregel for så vidt angår en gavegivers eller arveladers mulighed for at bestemme, at en gave eller friarv ved testamente skal være til fri rådighed for den, der er under værgemål,

jf. § 42, stk. 1, nr. 2. I disse tilfælde skal en gavegiver eller en arvelader således fortsat træffe en udtrykkelig bestemmelse, hvis midlerne skal være til fri rådighed.

Udvalget har endvidere ikke fundet grundlag for som noget nyt at foreslå en regel om forsikringer, der kommer til udbetaling ved dødsfald, som giver mulighed for at undtage fra forvaltnings- og anbringelsesreglerne. Om udvalgets overvejelser på dette område henvises til betænkningen side 304 f. Justitsministeriet kan tilslutte sig udvalgets synspunkter og finder således ikke på det foreliggende grundlag anledning til at foreslå en ændring af retstilstanden.

9. Umyndige voksnes selvstændige rådighed og næring m.v.

9.1. De gældende regler

En umyndig kan ikke selv råde over sin formue eller forpligte sig ved retshandler, medmindre andet udtrykkeligt er bestemt, jf. myndighedslovens § 34.

Særlige regler er bl.a. fastsat i myndighedslovens § 39 og § 40, hvorefter en umyndiggjort selv råder over, hvad vedkommende har erhvervet ved egen virksomhed efter umyndiggørelsen, samt hvad en umyndiggjort ved gave eller testamente har fået til egen rådighed. Rådigheden omfatter også indtægten af det erhvervede, og hvad der træder i stedet derfor, men medfører ikke adgang til at påtage sig gældsforpligtelser.

Værgen kan fratage den umyndige rådigheden, hvis det skønnes, at den umyndiggjortes tarv kræver det. Fratagelse sker ved, at værgen med Civilretsdirektoratets samtykke tager det erhvervede i sin varetagt.

Endvidere gælder efter myndighedslovens § 49 den særlige regel for umyndiggjorte, at værgen med justitsministerens samtykke kan give den pågældende tilladelse til på egen hånd at udøve næring eller anden virksomhed. Den umyndiggjorte kan i sådanne tilfælde på egen hånd indgå de retshandler, som falder inden for virksomhedens område, jf. myndighedslovens § 41.

Ifølge myndighedslovens § 38 indebærer en umyndiggørelse ikke nogen indskrænkning i adgangen til at indgå og ophæve arbejdsaftaler, medmindre der træffes særskilt bestemmelse herom.

9.2. Reglerne i lovforslaget

Umyndige voksne er efter reglerne i lovforslaget personer, som er under værgemål efter lovforslagets § 5, og som tillige er frataget den rettlige handleevne efter lovforslagets § 6.

Efter lovforslaget kan § 5-værgemål og samværgemål efter § 7 begrænses, herunder til at angå bestemte aktiver eller anliggender. Dette medfører, at der ikke længere er behov for særregler i værgemålsloven for så vidt angår værgemål efter lovforslagets § 5 og § 7, idet f.eks. selverhverv m.v. kan undtages fra